

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра історії та методики навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

М.Б. Боднар

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політична історія України (середина ХХ початку ХХІ ст.)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Історія)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Історія)

Кременець - 2020

Робоча програма навчальної дисципліни Політична історія України (середини XX початку XXI ст.) для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Історія)

Розробник: Скакальська І.Б., д. і. н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “28” серпня 2020 року

Завідувач кафедри І. Б. Скакальська

1. ВСТУП

Анотація. Вибірковий курс «Політична історія України (середини ХХ початку ХХІ ст.)» розподілений на 3 змістових модулі. Включає процеси, явища, історичні факти, закономірності й особливості політичного розвитку населення на теренах України.

Навчальний курс «Політична історія України (середини ХХ початку ХХІ ст.)» триває один семестр (VIII-ий) і складається навпіл із лекційних і семінарських занять. Згідно з навчальним планом на вивчення курсу передбачено 120 годин.

Даний курс сприяє розвитку особистості, формуванню її політичної відповідальності та творчого підходу до вирішення суспільних проблем. Засвоєння історичного досвіду допоможе майбутнім спеціалістам зайняти чітку громадянську позицію, розібратися у складностях сучасного політичного життя.

Ключові слова: історія України, інтелігенція, політичні процеси, парламент, війна, революція, незалежність, сучасність.

У студентів в процесі вивчення курсу повинні сформуватися певні компетентності.

Інтегральна

Здатність розв'язувати в професійній педагогічній діяльності в галузі середньої освіти або в процесі навчання складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теорій та методів педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та введення здорового способу життя.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Розуміти контекст, причини та наслідки історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 5. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, чинники, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 9. Вміти користуватися науковою літературою, електронними довідковими виданнями, аналізувати матеріал академічних підручників та навчальних посібників.

ПРН 11. Планувати, проєктувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі засвоєних знань, умінь та навиків із професійно-орієнтованих дисциплін.

ПРН 17. Застосовувати знання української мови за професійним спрямуванням на практиці.

ПРН 21. Здатність до самостійного навчання упродовж життя, розвиток мотивів самоактуалізації у сфері професійної діяльності, уміння застосовувати творчі здібності, які характеризують готовність до створення принципово нових ідей.

Передумови для вивчення дисципліни: «Вступ до спеціальності (з елементами пропедевтичної практики)», «Історія освіти на Волині», «Археологія», «Новітня історія», «Історія України».

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 освіта	<i>За вибором</i>	
Змістових модулів – 2	014 Середня освіта (Історія) Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		4	
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2		VIII	
		Лекції	
		24	
		Семінарські	
		24	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
72			
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):
для денної форми навчання – 40 % до 60 %

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу є поглиблення знань з вітчизняної історії, державотворення та історичного шляху українського народу, розвитку його національних цінностей, формування національної свідомості. Курс сприятиме глибокому розумінню політичних процесів сучасної України та творенню системи суспільно-політичних поглядів у вчителів історії, прививатиме їм самостійні, творчі, пізнавальні навички підходу до історичного минулого та реального сьогодення.

У процесі викладання дисципліни, самостійного вивчення студентами матеріалу, створюються умови для успішного розв'язання наступних завдань.

Пізнавального, інтелектуально-розвиваючого, яке зводиться до суті самого вивчення політичної історії України. З діалектичних позицій, на основі наукових принципів, насамперед, принципу історизму, поглядів учених істориків, прогресивних вітчизняних та зарубіжних авторів, художніх літературних праць об'єктивно вивчити явища та процеси в історії суспільно-

політичного життя України в зв'язку з розвитком світової цивілізації.

Практично-політичне. Суть його полягає у тому, що історія як наука, виводячи певні закономірності розвитку суспільства з вивчення історичних фактів, допомагає виробляти науково обгрунтований політичний курс, не допускати суб'єктивних рішень.

Виховне. Знання історії свого народу формує громадянські якості – патріотизм та інтернаціоналізм; показує роль народу і окремих особистостей в розвитку суспільства; дозволяє пізнати моральні і етичні цінності людства в їх розвитку, зрозуміти такі категорії, як честь, обов'язок перед суспільством, бачити пороки суспільства та людей, їх вплив на людські долі. Розвиває демократичні цінності.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема. Сталінщина й тоталітарна природа радянського соціалізму

Сталінізм в ідеологізації суспільства. Місце України в політичній системі СРСР. Зростання монополії на владу керівних органів КПРС. Ідеологічна ситуація в Україні в перші повоєнні роки. Л. Каганович і його діяльність в Україні в 1947 р., нова хвиля боротьби з «українським буржуазним націоналізмом».

«Біографія» режиму 1945–1953 рр.: органи влади та управління Української РСР.

«Радянізація» пам'яті: портрети партійних функціонерів (М. Хрущов, Л. Каганович, Л. Мельников).

Взаємини влади з громадськістю та представниками українського національно-визвольного руху. Пошуки «правильної» моделі правління. Державний терор.

Тема. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1953–1964 рр.

Перші кроки лібералізації суспільного життя після смерті Й. Сталіна. XX з'їзд КПРС. Другий етап десталінізації (1956–1961 рр.). XXII з'їзд КПРС. Третій етап десталінізації (1961–1964 рр.). «Українізація» партійно-державного керівництва УРСР: О. Кириченко, М. Підгорний, П. Шелест, Д. Коротченко, Н. Кальченко.

Тема. Український визвольний рух і його придушення у повоєнне десятиліття

Збройна боротьба ОУН і УПА проти радянської влади в нових умовах після завершення Другої світової війни. «Велика блокада» 1945-1946 рр. Масові депортації населення Західної України. Знищення структур ОУН і загонів УПА на території Східної та Центральної України. Боротьба українського визвольного руху проти польської комуністичної держави, захист українського населення Польщі від депортацій. Реорганізація з'єднань УПА і перехід до збройного підпілля.

Спроби підпілля закріпитися в Центральній та Східній Україні. Тактика радянських органів держбезпеки у боротьбі з українським визвольним рухом. Загибель керівника підпілля Р.Шухевича (1950 р.). Депортації населення Західної України в 1950-1953 рр. Продовження централізованої боротьби на чолі з В.Куком, арешт В.Кука (1954 р.). Знищення залишків українського підпілля (1954-1960 рр.). Боротьба українських націоналістів у радянських таборах системи ГУЛАГу. Підсумки і уроки визвольного руху 1940-1950-х рр., втрати українського народу у ході боротьби за самостійність.

Тема. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1964–1985 рр.

Зміни в суспільно-політичному устрої УРСР. Згорання демократії, розширення панування бюрократичних сил. Партійно-державне керівництво республіки: П.Шелест, В.Щербіцький. Конституція УРСР 1978 р. Соціальна політика. Повсякденне життя в Україні у період «розвинутого соціалізму».

Українська РСР в період керівництва КПУ В.Щербицького. Наступ реакціонерів на залишки ліберальних свобод. Репресії проти інакомислячих. Прискорена русифікація народної освіти, книговидавничої справи та кінематографії. Курс на нівеляцію національних відмінностей громадян СРСР і створення «нової історичної спільності – радянського народу». Участь УРСР у діяльності міжнародних економічних та культурних організацій.

Тема. УРСР в умовах «перебудови» радянського суспільства

Курс М. Горбачова на реформування тоталітарної радянської системи в СРСР. Необхідність суспільних перетворень. М. Горбачов і проголошення курсу на «перебудову» та «демократизацію» суспільства. Основні завдання та етапи «перебудови». Спроби В.Щербицького перетворити УРСР на «заповідник застою». Роль Чорнобильської катастрофи у активізації громадського життя в Україні. Курс на «прискорення».

Усунення від влади В.Щербицького. В. Івашко – новий лідер української компартії. Невдалі намагання лібералізувати життя КПУ. Спроба політичної реформи, оновлення діяльності радянських органів влади. Падіння авторитету КПУ. С. Губенко і перемога в КПУ консервативних елементів. Міжнародні зв'язки УРСР. Участь УРСР у діяльності ООН.

Тема. Національне відродження та становлення народної опозиції

Підвищення суспільно-політичної активності населення України (Народний рух України; виборчі кампанії 1989–1990 рр; декларація про державний суверенітет України; виникнення нових політичних партій). Консолідація опозиційних сил.

Політична ситуація в Україні в першій половині 1991 р. Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 та розгортання подій в Україні.

Події у Верховній раді 24 серпня 1991 р. та проголошення незалежності України. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. Президентські вибори. Роль України в розпаді СРСР.

Студентська «революція на граніті». Відродження української національної символіки, легалізація УАПЦ та УГКЦ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема. Політичне життя України в умовах державної незалежності

Референдум 1 грудня 1991 р., вибори Президента України. Остаточний розпад СРСР, Біловезькі угоди, створення Співдружності Незалежних Держав. Роль України в СНД, вироблення принципів співробітництва і «розлучення» колишніх республік СРСР. Рішення Верховної Ради України щодо розбудови державної незалежності. Заходи із створення власних Збройних Сил. Проблема Криму та Чорноморського флоту. Реорганізація органів влади. Вибори до Верховної Ради 1994 р. Президентські вибори 1994 р. Вибори до Верховної Ради 1998 р. – змішана мажоритарно-пропорційна система. Вибори Президента 1999 р. Референдум 2000 року. Акція «Україна без Кучми». Вибори до Верховної Ради 2002 р., зміна багаторічного лідера парламентських перегонів.

Тема. Помаранчева революція

Вибори Президента 2004 р., «Помаранчева революція». Виборчі технології. Обрання Президентом В. Ющенка. Майдан. Протистояння. Політична і економічна ситуація в країні у 2005-2010 рр.

Вибори до Верховної Ради 2006 р. Політична криза в Україні в 2006-2007 рр. Позачергові вибори до Верховної Ради 2007 р.

Розклад політичних сил на президентських виборах 2010 р. Обрання президентом В. Януковича. Політична ситуація в Україні у 2010-2013 рр.

Тема. Суспільно-політичне життя в незалежній Україні крізь призму «трьох революцій»

Боротьба за незалежність України. Студентська революція на граніті 1990 р.

Суспільна політична криза в Україні 2000-х років. Акція «Україна без Кучми». Помаранчева революція 2004 р.

Протестні акції листопада 2013 – лютого 2014 рр. Революція гідності та її наслідки. Справа Майдану. Небесна Сотня.

Тема 11. Реалії сучасної «війни» в Україні: від анексії Криму до АТО

Загострення суспільно-політичної ситуації в Україні протягом листопада 2013 – лютого 2014 р.

Кримська криза 2014–2016 рр. та її наслідки для українців. «Зелені чоловічки». Анексія Криму.

Російсько-українська гібридна війна. Хронологія подій Антитерористичної операції.

Внутрішньо переміщена особа (ВПО) в Україні: від успішної інтеграції до стигматизації.

Ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (вересень 2014 р.). Імплементация Угоди. Міжнародна політика України в умовах Російської агресії. Санкції проти агресора.

Тема 12. Зовнішньополітичні орієнтири України: пошук «правильного» вектору

Визнання незалежності України іншими державами. Формування нової системи міждержавних відносин у 1990-х роках: хронологія подій.

Взаємини з Російською Федерацією та міжнародною організацією Співдружність незалежних держав. Норманські перемовини.

Співробітництво з країнами Заходу та США.

Свроінтеграційні проекти українців. Дипломатичні контакти з Республікою Польщею та країнами Балтії.

Тема. Сучасна Україна. Етнополітичні процеси.

Вибори Президента 2019 року. Список кандидатів. Володимир Зеленський. Парламентські вибори і формування коаліції. Характеристика парламентських партій.

Уряд Д. Шмигала. Пандемія. Карантинний режим. Локдаун. Падіння економіки і соціального рівня населення.

Місцеві вибори 2020 року у новому форматі та за новим законодавством. Конкуренція між однопартійцями. Процеси децентралізації.

Функції та принципи етнонаціональної політики. Причини еміграції з України. Проблеми української діаспори.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг годин							
	усього	Денна форма У тому числі			усього	Заочна форма		
		лекції	сем.	с.р.		лекції	сем.	с.р.
Змістовий модуль 1								
Тема 1. Сталінщина й тоталітарна природа радянського соціалізму.	10	2	2	6				
Тема 2. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1953–1964 рр.	10	2	2	6				
Тема 3. Український визвольний рух і його придушення у повоєнне десятиліття.	10	2	2	6				
Тема 4. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1964–1985 рр.	10	2	2	6				

Тема 5. УРСР в умовах «перебудови» радянського суспільства.	10	2	2	6				
Тема 6. Національне відродження та становлення народної опозиції.	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем	60	12	12	36				
Змістовий модуль 2								
Тема 7. Політичне життя України в умовах державної незалежності.	10	2	2	6				
Тема 8. Помаранчева революція.	10	2	2	6				
Тема 9. Суспільно-політичне життя в незалежній Україні крізь призму «трьох революцій».	10	2	2	6				
Тема 10. Реалії сучасної «війни» в Україні: від анексії Криму до АТО.	10	2	2	6				
Тема 11. Зовнішньополітичні орієнтири України: пошук «правильного» вектору.	10	2	2	6				
Тема 12. Сучасна Україна. Етнополітичні процеси.	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем	60	12	12	36				
Разом за IV семестр	120	24	24	72				

6. Теми семінарських, практичних занять та лабораторних робіт та критерії оцінювання навчальних досягнень

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема. Сталінщина й тоталітарна природа радянського соціалізму.	2
2	Тема 2. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1953–1964 рр.	2
3	Тема 3. Український визвольний рух і його придушення у повоєнне десятиліття.	2
4	Тема 4. Суспільно-політичне життя в УРСР у 1964–1985 рр.	2
5	Тема 5. УРСР в умовах «перебудови» радянського суспільства.	2
6	Тема 6. Національне відродження та становлення народної опозиції.	2
7	Тема 7. Політичне життя України в умовах державної незалежності.	2
8	Тема 8. Помаранчева революція.	2
9	Тема 9. Суспільно-політичне життя в незалежній Україні крізь призму «трьох революцій».	2
10	Тема 10. Реалії сучасної «війни» в Україні: від анексії Криму до АТО.	2
11	Тема 11. Зовнішньополітичні орієнтири України: пошук «правильного» вектору.	2
12	Тема 12. Сучасна Україна. Етнополітичні процеси.	2

Загалом	24
----------------	----

7. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання навчальних досягнень

Організація самостійної роботи

№ п/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Опрацювання тем з лекційного матеріалу. Робота з документами.	80	Тези лекції/ колоквиум
2.	Підготовка практичних завдань до семінарських занять. Презентації/ реферати/ мікропроекти.	70	Семінарські заняття
3.	Підготовка до колоквиуму.	10	Колоквиум
4.	ІНДЗ	8	Робота
5.	Підсумковий модуль	20	Здача екзамену
Разом			

1. Практичне завдання для самостійної роботи студентів:

Підготувати мікропроекти:

1. Візуальна стратегія радянської фотографії. Радянська Україна на політичному плакаті.
2. Карикатури партійних очільників.
3. Духовна сфера під тоталітарним тиском: агітація і пропаганда, культосвітні установи, газети, радіо, кіно.
4. Інтерв'ю з відомими сучасниками (в краї).
4. Колективне прочитання книги.
Шаповал Ю. Партійний «націоналіст». Парадокси Петра Шелеста. Львів, 2020.

8. Індивідуальні навчально-дослідні завдання:

1. Природа тоталітаризму.
2. Проблема ядерного роззброєння України.
3. Президентська кампанія 2004 року та її наслідки.
4. Інформаційно-культурний авангард в період Помаранчевої революції і Революції гідності.
5. Євроінтеграційний поступ України.
6. Сучасні реформи у сфері освіти.
7. Релігійне відродження (на прикладі населеного пункту).
8. Відновлення «історичної пам'яті»: волинський аспект.
9. Різниця у проведенні дозволів між соціальними верствами в Україні.
10. Політичний портрет Петра Порошенка.
11. «Небесна Сотня».
12. Операція об'єднаних сил на Сході України.
13. Вплив пандемії на уклад життя та повсякдення українців.
14. Міграція українців в період кін. ХХ – ХХІ ст.
15. Парламентська більшість, погляд крізь діяльність і гучні скандали «Слуг народу».
16. Гібридна війна: суті і методи.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Бали	Критерії оцінювання включають наступні вимоги:
14	<ul style="list-style-type: none"> - зміст викладеного матеріалу повністю відповідає темі і формі подачі, згідно вимог; - за глибиною і повнотою тема повністю розкрита; - студент в роботі дотримався термінологічної чіткості; - не порушена логіка викладу теоретичного матеріалу; - студент у роботі продемонстрував власний погляд на досліджувану

	проблему; - студент проявив навички самостійної роботи з науковою літературою, джерелами та передовим педагогічним досвідом; - робота має творчий характер; - робота має методичний характер; - студент у роботі зробив висновки та подав практичні рекомендації; - мова викладу грамотна, літературна; - у випадку усного захисту, студент демонструє вміння акцентувати увагу на головному у темі дослідження, виступає коротко, та обґрунтовано.
11-13	- дотримано всіх попередніх вимог, проте є незначні огріхи стилістичного характеру та недоліки у методичній складовій роботи; - робота зберігає творчий та прикладний характер.
8-10	- студент дотримався усіх необхідних вимог до написання ІНДЗ, робота виконана в цілому правильно, проте: - тема розкрита часткова; - при висвітленні окремих аспектів проблеми відсутні посилання на передовий педагогічний досвід з предмету; - у роботі відсутні висновки та практичні рекомендації.
5-7	- при написанні роботи студент послідовно виклав матеріал, але не використав передового педагогічного досвіду та методичної літератури; - робота не містить ґрунтовних висновків; - можуть бути незначні огріхи в оформленні ІНДЗ чи списку використаної літератури.
2-4	- студент виклав навчальний матеріал згідно теми ІНДЗ, проте вона розкрита не повно, не використано належної кількості спеціальної літератури; - робота не містить узагальнень; - робота позбавлена оригінальності та елементів творчості; - при написанні роботи студент допустив помилки дидактичного чи методичного характеру.
1	- зміст викладено матеріалу поверхово розкриває основні положення теми; - у роботі суттєві стилістичні помилки, порушена логіка викладу окремих аспектів проблеми; - використано лише окремі літературні джерела, що не розкривають суті досліджуваної проблеми; - не зроблено необхідних висновків та узагальнень.

9. Методи навчання

Рольові ігри, тренінги, метод стореллінгу, кейс-метод. Проблемні запитання. Створення мікропроектів.

10. Методи контролю

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни «Історія України» оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Підсумковий (семестровий) контроль

Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату проміжної і модульної оцінки за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.

З дисципліни передбачена така форма звітності, як залік. Протягом семестру студент може набрати до 100 балів.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Бали за модулі		За ІНДЗ	За самостійну роботу (мікропроект)	Підсумковий модуль
1	2	14	10	16
30	30			
Загалом за залік				100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни. Відеолекторій.

13. Література

Базова:

1. Грицак Я. Наприс історії України. Формування модерної нації XIX-XX століття. Київ, 2019.
2. Лазарович М.В. Історія України : навч. посіб. / М. В. Лазарович. 2-ге вид., виправл. і доповн. К. : Знання, 2011. 686 с.
3. Плохій С. Брама Європи. Харків, 2018.
4. Бажан О.Г. Історія України: навчальний посібник К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
5. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. 7-е вид. Київ: Видавничий центр «Академія», 2018.
6. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. Х.: ВД «Школа», 2007. 592 с.
7. Політична історія України: Посібник / За ред. В.І. Танцюри. К.: Академія 2001. 488 с.
8. Світлична В. Історія України. Навч. посібник. К.: Каравела, 2004. 408 с.

9. Литвин В.М. Історія України. К.: Знання, 2006.
10. Скляренко В.М. та ін. Україна: повна енциклопедія. Х.: Фоліо, 2006. 463 с.
11. Юрій М.Ф. Історія України: Навчальний посібник. К.: Держ. Торг.- екон. ун-т, 2000. 217 с.
12. Михальчук П. А. Курс лекцій з історії України у двох частинах. Тернопіль, 2010.
13. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. К., 2007.
14. Баран В. Україна: новітня історія (1935-1992 рр.). Львів, 2003.
15. Литвин В.М. Україна в першому повоєнному десятилітті (1946–1955). К., 2004.

Допоміжна:

1. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. Київ: 2002. 360 с.
2. Хрестоматія з історії України [Текст] /упоряд. та авт. коментарів Уривалкін О.М. К. : КНТ, 2007.
3. Цепенда І. Є. Українсько-польські відносини 40-50-х років ХХ століття: етнополітичний аналіз. К., 2009. 387 с.
4. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні: загальні тенденції, регіональні особливості : аналіт. доп. / В. М. Яблонський (кер. авт. кол.) та ін. К. : НІСД, 2014. 78 с.
5. Поченцов І. Сучасні інформаційні війни. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
6. Рущенко І.П. Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога. Х.: ФОП Павленко О.І., 2015. 268 с.
7. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь 1569-1999. Київ, 2017.
8. Буренков В.М. Дніпропетровський клан серед політичних еліт УРСР та СРСР (кінець 1920-х – початок 1990-х рр.). Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 «Історія України». Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2020. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Burenkov_Viktor/Dnipropetrovskiy_klan_sered_politychnykh_elit_URS_R_ta_SRSR_kinets_1920-kh_pochatok_1990-kh_rr.pdf?
9. Шаповал Ю. Партійний «націоналіст». Парадокси Петра Шелеста. Львів, 2020.
10. Марусик Т. Західноукраїнська гуманітарна інтелігенція: реалії життя та діяльності (40–50 рр. ХХ ст.). Чернівці, 2002.
11. Декларація про державний суверенітет України: Схвалена Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 р. Київ, 1991.
12. Зелінський А. Соняхи. Духовність на час війни. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015.
13. «Катастрофа і тріумф. Історії українських Героїв» / За заг. ред. Л. Івшиної. Вид. 1. Київ: ТОВ «Українська прес-група», 2015.
14. Лойко С. Аеропорт. Київ: Брайт Стар Паблішинг, 2015.
15. Магда Є. Гібридна війна. Вжити і перемогти. Харків: Віват, 2015.

14. Інформаційні ресурси

1. Сайт «Історична Волинь». Режим доступу: <http://istvolyn.info>
2. Археологічний вісник. Режим доступу: http://av.zrc-sazu.si/Si/AV_seznam.html
3. Електронна бібліотека з історії України та всесвітньої історії. Режим доступу: <https://history.vn.ua/>
4. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. Режим доступу: <https://www.facebook.com/tsdavo/>
5. Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України. Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&>

6. Музейний простір України. Режим доступу: <http://www.prostir.museum>
7. Електронна бібліотека «Діаспоріана». Режим доступу: <http://diasporiana.org.ua/>
8. Офіційне інтернет-представництво Офісу Президента України. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/>
9. ЧТИВО. Режим доступу: <https://chtyvo.org.ua/>
10. Офіційний портал Верховної Ради України. Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua/>